

Skaldyr og skærgård i kongens Kristiansand

Kristiansand er fuld af historie, kultur, smuk natur og udsøgt gastronomi. FRI har besøgt Norges femtestørste by, der både kan opleves på en weekendtur eller som porten til en større rejse rundt i det sydlige Norge.

TEKST OG FOTO: KRISTOFFER FLAKSTAD - FRI@BERLINGSKEMEDIA.DK

Det er lørdag formiddag i Kristiansand, og købstaden er ved at vågne. De første handlende er dukket op i byens centrale gader, mens jeg bevæger mig gennem Kvadraturen, som den historiske midte kaldes. Navnet, der også kendes fra blandt andet Oslo, skyldes, at byen blev anlagt i en kvadratisk form med snorlige gader. Det skete i 1641, da Christian 4. var konge over Danmark-Norge. Den driftige majestæt var aldrig sen til at anlægge nye byer, og i bunden af skærgården ved Norges sydspids lå en stor, ubebygget sandbanke. Den var det oplagte fundament for en ny og driftig stad med handel, fiskeri og forsvar – og med tiden også et bispesæde med tilhørende domkirke.

Sådan begynder i grove træk fortællingen om hovedbyen på Sørlandet – eller Sydlandet på dansk. Allerede mens Christian 4. endnu regerede, voksede byen markant, og Kristiansand har længe været Norges femtestørste. Siden min tidligste barndom er jeg kommet ofte i byen, og jeg har derfor også fulgt udviklingen af den sydlige købstad, der tidligere kunne tage sig lidt søvnig ud og mest var præget af fiskeri, industri og færgeoverfart til Danmark. I dag blomstrer Kristiansand med nye kulturtempler, et omfattende handelsliv og ikke mindst en sprudlende gastronomisk scene, der ville være utopi i min barndom i 1980erne.

Mens minder fra fortiden blander sig med indtrykkene fra nutiden, nærmer jeg mig dagens første mål: Havnefronten ved den ofte pulserende Fiskebrygga. Om nogle timer vil der være masser af liv her med folk, der nyder fadøl i solen, står i kø til isvafler eller går på indkøb i den lækre torvehal fuld af fisk og friske skaldyr. Inden jeg skal opleve det syn, har jeg dog booket en sejltur med RIB-båd (en motorgummibåd) ud i Kristiansands berømte skærgård.

Den smukke skærgård

Sammen med turister fra Frankrig, USA og Sydkorea sætter jeg mig til rette i speedbåden. Inden da er vi alle trukket i vand- og vindtætte dragter og redningsveste, og har man prøvet at sejle med en RIB, ved man, at det ind i mellem gælder om at holde på hat og briller – eller måske helst gemme begge dele (og andre løse genstande) langt væk.

Turen begynder roligt, men efter nogle minutter ved indsejlingen til Kristiansands havn gasser vores skipper op, og speedbåden begynder at danse i høj fart hen over det glinsende vand i Kristiansandfjorden. Tilsat skumsprøjt og stedvise mågeskrig nærmer vi os det første stop: Oksøy Fyr, der troner på en holm af samme navn.

En familievenlig by

Kristiansand er oplagt at besøge for børnefamilier. Byen er overskuelig i størrelse, og her er både strande og naturoplevelser for alle aldre tæt på. Kronen på værket er naturligvis Kristiansand Dyrepark, som er blandt Nordens største forlystelsesparker med en rummelig zoo, diverse shows, forlystelser, badeland, spisesteder og endda hoteller samt glamping. Parkens måske største trækplaster er en genskabelse af Thorbjørn Egners Kardemomme By med alt fra sporvogn til vandtårn og røverborg samt en rejse i mekaniske vogne gennem den navnkundige Hakkebakkeskov, hvor Mikkel Ræv lusker rundt blandt syngende mus og andre af skovens dyr.

Vores skipper vurderer, at der takket være det gode vejr er tid til at gå i land nogle minutter, og vi får derfor muligheden for at betragte det historiske fyrtårn på klos hold. Der har været kystfyr på Oksøy helt siden 1832, mens det nuværende tårn blev opført i 1900 for at guide skibe i den ikke ufarlige skærgård. Fyret ses i øvrigt ofte tydeligt, når man sejler med færgen mellem Hirtshals og Kristiansand.

Fra Oksøy fortsætter turen med kig til småøer, holme og skær, der ligger spredt ud i hele fjorden. Norge er efter Sverige det land i verden med flest øer. Faktisk hele 239.000, og ikke så få af dem befinder sig her i landets sydlige skærgård. En af de større er den beboede Flekkerøy, som i dag er forbundet med Kristiansand via en tunnel. Vi runder den grønklædte ø med farverige bådhuse og gamle fiskerboliger i træ. Efter en lidt høj søgang er vi nu tilbage i roligt farvand, og skipper sænker farten, mens vi passerer forbi de indbydende omgivelser.

Det er skærgårds-idyl for alle pengene med stejle klippeformationer, safirblåt vand, fyrskove og vige med små sandstrande. Ind imellem dukker gamle træhuse op. De fleste af dem tjener i dag som sommerhuse,

Fortsættes side 24

og man forstår godt, at mange drømmer om en fritidsbolig her.

Kunst med de kongelige

Kristiansand fik i 2024 et nyt, prangende kunstmuseum. Det har til huse i en ombygget kornsilo fra 1935, og efter en frokost ovenpå den flotte skærgårdssejlads, besøger jeg Kunstsilo, som museet ganske oplagt hedder. Kunstsilo råder over 8.000 faste værker, især inden for nordisk modernisme, men man slår sig også op på mange midlertidige udstillinger i løbet af året med både norske og udenlandske kunstnere.

Jeg vælger at begynde oppe på den 9. etage, som er museets øverste og blot kaldes Panorama. Her findes både en rooftop-bar og et område med udsigt til dele af Kristiansand og fjorden, som jeg har sejlet på et par timer tidligere. Her får jeg mig lidt af en overraskelse, for ud af det blå dukker Norges kronprinsepar Haakon og Mette-Marit op i selskab med sidstnævntes mor og deres søn prins Sverre Magnus. Alle tre kongelige er klædt i jeans og sneakers, og prinsen er iført hættetrøje. Familien er tydeligvis på museet helt inkognito og virker afslappede og muntre. Kronprinsesse Mette-Marit, der er født og opvokset i Kristiansand, peger ud mod fjorden og forklarer sin søn, hvor hendes barndomshjem befinder sig.

Efter det noget overraskende royale indslag er det tid til at begive sig ned gennem museets øvrige etager, og de følgende timer går med at betragte malerier og installationer i det, der må siges at være en yderst vellykket ombygning af en kornsilo. Bygningen står som et symbol på et moderne Kristiansand, der udviser selvtillid og underspillet elegance – ligesom den madscene, jeg skal opleve mere af, når museumsbesøget er slut.

FRI var inviteret af Innovasjon Norge og VisitSørlandet, som ikke har haft indflydelse på artiklens indhold.

Fakta om Kristiansand

Vejen dertil
SAS har direkte rute mellem København og byens lufthavn. Der afgår desuden færge mellem Hirtshals og Kristiansand, hvor man også kan have egen bil med. Byen er forbundet med togbane til både Oslo og Stavanger.

Årstid
Kristiansand bør besøges om sommeren, hvor sejlads er mulig, og Dyreparken er åben. Byen kan dog også opleves i vinterhalvåret, eksempelvis i forlængelse af skiferie i f.eks. Hovden eller Åseral.

Området
Sørlandet rummer et væld af oplevelser, og både kyst- og fjeldnaturen begynder ved bygrænsen. Gode områder for aktiv ferie er Åseral og Evje en times kørsel nordpå. Mange lægger også vejen forbi Norges sydligste punkt Lindesnes med sit berømte fyrtårn.

Overnatning
Der findes hoteller og B&B i flere prisklasser. FRI boede på Radisson Blu Caledonien, der ligger i kort gåafstand til både Fiskebrygga og centrale strøg.

Mad og drikke
Der er en række gode spisesteder i byen, men også hurtig fastfood. Man finder barer og cafeer både på Fiskebrygga og i centrum omkring domkirken. Prisniveauet er med den svækkede norske krone under danske priser.

Shopping
Kvadraturen er fuld af handelsgader med både kædebutikker og små uafhængige forretninger. Meget holder lukket om søndagen, hvor også salg af alkohol er forbudt.

Webb
visitsorlandet.com

Gastronomien blomstrer

Der hentes fisk og skaldyr i store mængder op fra havet uden for byen, hvilket præger menukortene i Kristiansand. Det meste lander på Fiskebrygga, som i dag er en lille torvehal med et indbydende udvalg. Har man adgang til eget køkken under besøget, så er det her, man skal gå på indkøb og forsyne sig med havets frugter. Ligesom andre større byer i Norge har Kristiansand samtidig fået en vifte af udsøgte spisesteder de senere år, blandt andet:

Sjøhuset
Restauranten befinder sig i en atmosfærefyldt ældre træbygning helt ud til vandet. Ved første øjekast kan stedet måske ligne en havneknejpe, men tag ikke fejl, der serveres fantastisk mad, primært fisk og skaldyr med husets cremede fiskesuppe som en af signaturretterne. De heldige har udsigt til fjorden og skærgården.

Bønder i byen
Dette hyggelige spisested er med sin centrale placering tæt på domkirken ideelt som frokost-stop inde mellem aktiviteter i byens midte. Som navnet antyder, serveres her norsk bondekost i moderne og grøn fortolkning. Rodfrugter, kartofler, groft brød og kød fra lokale producenter præger det bæredygtige menukort.

Hos Moi
Byens vel nok bedste spisested, som er genbo til Fiskebrygga. Her får man den friskeste fisk og skaldyr i elegante og lyse omgivelser. Østers, kaviar, hummer og kammusling er på menuen året rundt, men ellers følger kortet sæsonens fangst. Bemærk også stedets imponerende vinkort.

Under
Det gav genlyd verden rundt, da undervandsrestauranten Under åbnede i arkitektoniske omgivelser, der er i sig selv er dybt imponerende. Restauranten har har haft en Michelin-stjerne siden 2020, ligger cirka en times kørsel uden for Kristiansand. Man kan booke taxa fra centrum, hvis man ikke har egen bil. Her, under havets overflade, serveres en raffineret set-menu baseret på årstidens lokale fisk og grønt.

